Здобудеш Українську Державу,
або згинеш у боротьбі за Неї

Декалог українського націоналіста

Конгрес
Українських
Націоналістів

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net

3 - 9 травня 2005 року № 17 (77)

15 березня конституційна більшість Верховної Ради України засвідчила своє совєтське (навіть не радянське) світобачення і небажання сприяти перетворенню країни на європейську. 345 депутатів проголосували за проведення 9 травня у Києві військового параду на честь 60-ліття перемоги у Великій Вітчизняній війні і відкинули пропозицію Президента Ющенка, прем'єра Тимошенко і віце-прем'єра Томенка відзначити закінчення Другої світової війни в Європі інакше, ніж це було встановлено приписами ЦК КПРС.

ПАРАД ПОРАЗКИ

Але будемо думати про людей добре. Будемо вважати, що 345 народних депутатів (за винятком комуністів та деяких інших, безнадійно "зачарованих на Схід"), просто не зрозуміли, за що вони насправді голосували і що збираються відзначати демонстрацією військової могутності (кхм-кхм...) Збройних Сил України. Отож – невеличкий екскурс в історію ХХ століття.

По-перше, і для Радянського Союзу, і для України Друга світова війна почалася не 22 червня 1941 року, а значно раніше. В останні роки опубліковано документи, які засвідчують підтотовхування 1939 року Сталіним Гітлера до нападу на Польщу. А 19 серпня того ж року на засіданні політбюро ЦК ВКП(б) Сталін виголосив промову, в якій накреслив перспективу розширення СРСР і встановлення панування в Європі в результаті майбутньої Другої світової війни. 23 серпня 1939 року був підписаний пакт Молотова-Ріббентропа про поділ Європи між нацистами і більшовиками. Негайно починається мобілізація до Червоної армії. 17 вересня ця армія починає свій так званий "визвольний похід" у Західну Україну та Білорусь. У ці ж дні близько 200 тисяч українців героїчно б'ються з Вермахтом у складі польського війська. Наступний похід Червоної армії – на Фінляндію. Далі – літо 1940 року. Окупація Балтійських держав та похід у Бессарабію та Буковину. У всіх цих операціях задіяні мільйони червоноармійців, число жертв сягає кількох сотень тисяч, до СРСР приєднані території з населенням понад 20 мільйонів люду.

Іншими словами, СРСР був агресором і союзником нацистів. У ці роки, якщо українці й виявили гідний пошани героїзм, то лише у складі Війська Польського, воюючи із Вермахтом. Але на пам'ять цих героїв війни Верховна Рада України начхала.

По-друге, ніякої "Великої Вітчизняної" ніколи не було. А була "Великая Отечественная война Советского Союза", яка часом ще звалася "Великая Отечественная война советского народа". Назву цю встановив особисто вождь усіх народів і головний організатор Голодомору та 1937-го року товариш Сталін, хоча публічно оприлюднена вона була в статті головного атеїста СРСР Ємельяна Ярославського у газеті "Правда" від 23 червня 1941 року. Але це не повинно нікого обманювати: директиви військам у ті дні йшли за підписами Тимошенка, Жукова і Маленкова, проте надиктовував і схвалював їх особисто Сталін, котрий у складні моменти історії завжди ховався за спини своїх поплічників. Що ж, усе логічно. Два тоталітарних червонопрапорних режими, які досі були союзниками, на певному етапі не дійшли згоди щодо поділу Європи і почали між собою війну. Гітлер устиг ударити першим; але невже у разі, якби Сталін встиг-таки випередити свого колегу-фюрера в агресії, існували б підстави називати оборонну війну нацистів проти більшовиків справедливою?

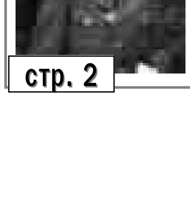
По-третє, ніякої перемоги ніколи не було. Радянська система зазнала у тій війні катастрофічної поразки. Найперше звернімо увагу на співвідношення безповоротних втрат сухопутних сил СРСР та Німеччини: 1941 рік: 18,1:1, 1942 рік – 13,7:1, 1943 рік – 10,4:1, 1944 рік – 5,8:1, 1945 рік – 4,6:1. Отож для того, щоб знищити одного німецького вояка, гинуло – якщо розкласти втрати на всі роки війни – десять радянських бійців. Ці вражаючі підрахунки, які засвідчують катастрофічну нездатність радянської системи до ведення ефективних бойових дій, належать не комусь із "українських буржуазних націоналістів" і не "недобитому гітлерівському агенту", а знаному російському історику професору Борису Соколову. (І взагалі, далі я буду цитувати лише російських авторів, враховуючи те, що для певної категорії української публіки світло істини сяє тільки на Сході). Військова перемога між тим передбачає зовсім інше співвідношення втрат. І це стосується не тільки піхоти. 352 збитих ворожих літаки кращим винищувачем Люфтваффе Еріхом Гартманом – і 62 літаки радянського аса Івана Кожедуба – теж красномовний факт. Чи уславлена радянською пропагандою битва під Прохорівкою на Курській дузі, де насправді 2-й танковий корпус СС незворотно втратив аж 5 танків, а 5-та гвардійська танкова армія Ротмістрова – 334 танки та самоходки – це перемога чи щось інше?

По-четверте, прошу читачів вдуматися в наступні факти. "В 1942 році, після битви під Москвою – шість дивізій перекинчиків (79779 червоноармійців, які добровільно перейшли на бік нацистів – С.Г.), в 1943 році – після Сталінграда, більше двох піхотних дивізій повного складу. В 1944 році, коли багато хто у світі передбачав, що війна закінчиться саме цього року, а червоноармійці, пройшовши через Україну і Білорусь, наочно переконалися у всіх принадах нацистського "нового порядку", - чисельність усвідомлених "зрадників" дорівнює чисельному складу дивізії. Та і в переможному 1945 році народ з Червоної армії до німців тікав у сотні разів охочіше, ніж з армій союзників" (петербурзький дослідник Олександр Гогун). Ба більше: коли у квітні 1945 року радянські війська почали Берлінську операцію, на бік Вермахту зі зброєю в руках перейшли понад 100 (!!!) радянських бійців. Ці люди не були фашистами; документи того часу зафіксували їхню мотивацію: померти зі зброєю в руках, воюючи проти Сталіна. Хоча, звичайно, не можна не помітити, що на зламі 1942-43 років радянсько-німецька війна набуває іншого виміру, що засвідчує різке зниження кількості добровільних переходів на бік Вермахту. Ось як про це говорить саратовський історик Марк Солонін, котрий ретельно дослідив перший етап цієї війни, причини тотального розвалу Червоної армії та відвертого небажання більшості радянських людей воювати: "Порятунок прийшов звідти, звідки Сталін і чекати його не міг. Це чудесне спасіння від неминучої загибелі настільки потрясло вождя народів, що він не зумів стриматися і заявив про це на весь голос. Правда, він потім швидко отямився і більше ТАКОГО не говорив. Але у листопаді 1941 р., виступаючи з доповіддю на урочистому засіданні, присвяченому черговій річниці більшовицького перевороту, Сталін раптом сказав правду: "...дурнувата політика Гітлера перетворила народи СРСР на заклятих ворогів теперішньої Німеччини". У цих словах майже точно сформульована головна причина того, чому бійка за перерозподіл розбійницької здобичі між двома кривавими диктатурами перетворилася зрештою на "Велику Вітчизняну війну радянського народу". Іншими словами, Гітлер та його оточення просто-таки змусили мільйони досі байдужих до "розборок" диктаторів людей воювати проти них. То на честь кого проводимо парад?

По-п'яте, чи були українці складовою радянського народу і якою була для них війна навіть після 1943 року? Хтось, звичайно, був "ідейно витриманим". Хтось просто ненавидів німців. Але, нагадаю, вся Україна станом на 1943 рік була окупованою військами Вісі. Прийшла Червона армія – і почала мобілізацію всіх чоловіків віком від 16 років. "Більшість "окупованих" не була колабораціоністами. Але по суті свого становища вони нічим не відрізнялися від штрафників. Останнім видавали зношені й діряві однострої, нерідко зняті з мерців, їм не належали ордени і зірочки на пілотки. Перші ж, "лапотна піхота", взагалі йшли у бій у пальтах і піджаках, реалізуючи на практиці знайоме ще з Першої світової війни гасло: "Зброю здобудете в бою!" Шансів вижити у штрафників, особливо в батальйонах з колишніх офіцерів, було все ж таки більше, ніж у призовників з окупованих територій.

3

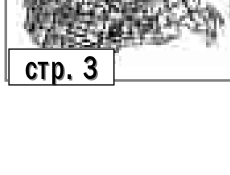
ГОЛОВНИЙ КОМАНДИР УПА ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ ВАСИЛЬ КУК:

МИ ЗДОБУВАЛИ УКРАЇНУ КРОВ'Ю

стр. 2

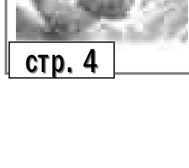
ПЛАТА ЗА РАБСТВО

З 7 млн. українців, призваних в російську Червону армію протягом 1941-1945 рр., загинуло понад 3,5 млн.

стр. 3

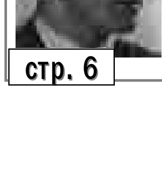
ОДА МАТЕРІ

Мамо, мила й дорога!
Тебе по-звірячому
катували
по тюрмах,
вивозили
в холодні сибіри
за Твоїх героїв -
синів і дочок.

стр. 4

ДО 105-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЮРІЯ ЛИПИ

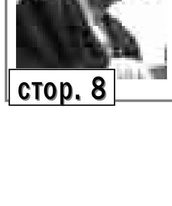

"Я БУВ, Є І БУДУ ЛЮДИНОЮ ЧИНУ"

стр. 6

Автобіографічний нарис
Слави Стецько

"...ХАЙ ЗАБУДЕТЬСЯ МОЄ ІМ'Я, АЛЕ ХАЙ ЖИВЕ ВІЧНО УКРАЇНА"

стор. 8

Василь Кук — жива легенда визвольної боротьби. Маючи поважний вік —92 р., він працює над написанням спогадів. Користується Інтернетом, читає без окулярів. Знає хто такі Оксана Забужко і Юрко Андрухович. Знає музичні гурти „Кому вниз” і „Тартак”. Політика? Про неї знає більше ніж показують в новинах. Та найголовніше — має добре здоров’я. І все це, не зважаючи на три десятки років повстанської діяльності.

У 15 років Василь стає членом юнацтва ОУН. Причиною такого кроку стало бажання бачити свою країну незалежною. Саме про незалежність як основу українського світогляду, української ідеї, про оцінку періоду відродження української державності та про майбутнє України ми говорили із паном Василем.

ГОЛОВНИЙ КОМАНДИР УПА ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ ВАСИЛЬ КУК:

МИ ЗДОБУВАЛИ УКРАЇНУ КРОВ’Ю

- Що для Вас особисто означає - бути незалежним?

- Означає мати гідність і честь, бути українцем, врешті-решт, бути українським націоналістом. Українець тоді незалежний, коли він самодостатній культурно. Йому не треба пояснювати, чому він має триматися свого. Липа (Юрій Липа, уродженець м. Одеси, 1900-1945 рр., український політичний мислитель, поет, лікар УПА. — Н.Ю.) заповідав дивитися на світ очима українськими. Тоді можна й відрізнити, де є добре, а де погано. Для молоді 30-х рр. такому поглядові не було альтернативи в умовах окупації. Тоді це було самозрозумілим.

Коли нація не має Незалежності, то вона ходить в кайданах. Вся історія України — змагання за незалежність. Згадайте заповіт Шевченка... (Читає напам’ять.) — Це не просто вірш, у ньому закладений глибокий зміст. Його треба побачити.

- Наскільки відповідає Україна сьогоднішня ідеалу Незалежності?

- То від нас залежить. Точніше від вас, молоді. Залежить від вашої конкретної роботи. Буде такою Україна, якою є ви. Нам ніхто Незалежності не дасть — ні Америка, ні Росія. Тільки українці її можуть взяти і захищати. І ту Незалежність треба розбудувати в політиці, економіці, мистецтві. А зараз її будує невідомо хто. Головне, робити своє, а не говорити красномовно. Інтереси України відстоювати можна тільки справами.

Ми були молоді і здобували Україну кров’ю, тепер молодь нехай докладе всі свої сили для її розбудови.

-Як бути із регіонами, для яких українське в принципі є чужим?

- Щоб відповісти на це запитання, треба розуміти дві речі. Перше, значна частина української території була навмисне зрусифікована. Велася відповідна шкільна політика, велася й політика переселення. Окрім того, нав’язувалися ненависницькі щодо української культури політичні стереотипи. Друге, коли ми говоримо про такі регіони, то ми маємо на увазі території із поширенням світогляду, який загрожує політичній стабільності України. Приклад тому - Сєвєродонецьк.

А тепер що робити? Перше, мають бути засуджені політики, які закликали до сепаратизму. Якщо цього не буде, то й не буде для інших застороги такого не робити. І для Москви це буде стимулом для підривної роботи.

Друге. На цих територіях мають працювати спеціальні служби, під відповідальністю яких перебуває захист державної незалежності. Шкода, якщо наша СБУ - вже не наша.

Третє. Держава має розробити спеціальну програму для інтеграції цих регіонів в систему української культури, державницьких цінностей. Тільки єдина, соборна Україна може збудувати гідне життя для кожного. Коли ж непорозуміння вийдуть на перший план, то свободи для кожного не буде в силу намагання обмежити її зі сторони інших.

- Чому до влади на початку 90-х не змогли прийти націонал-демократи?

- Щоб прийти до влади, мало декларувати, треба мати організацію, готову до такого відповідального кроку. Повинні бути люди - професіонали. Тоді їх демократи не мали. Бо всі були вистріляні - для когось вони, може, й були бандитами, а для українського народу - борцями за його волю. Тому на початок 90-х ми мали опозицію серед людей інтелектуальної праці, але не економістів, управлінців тощо. Витворилося таке масове і негативне явище як політики-поети. Віршами та топонімікою України не збудувати. Тому вже з 1994 р. настає така собі “контрреволюція” — номенклатурники повертаються до влади. Щоб збудувати те, що ми хочемо, треба професіоналів, об’єднаних українським духом, єдиним фундаментальним світоглядом.

- Як Ви оцінюєте Помаранчеву революцію?

- Події ці - помаранчеві, але не революційні. Державний устрій той самий. Соціальна система та сама. Жодного багатія революційний трибунал ще не посадив. Яка ж то революція? Просто відбулася зміна правлячої еліти. А це, як на мене, добре, оскільки змагання між групами еліт сприяє розвиткові суспільства.

- А що скажете про Ющенка?

- Перше. Ющенко в принципі - це крок вперед. Ющенко як Президент України - це питання майбутнього. Хоча за такий маленький строк йому, особливо на міжнародній арені, вдалося більше ніж Кучмі за всі роки його правління. Результати саме внутрішньої політики покажуть, чи є Ющенко справді достойною людиною. Під цим я розумію не тільки рівень соціальних виплат, а й увагу до націєтворення. Ющенко як Президент цьому може посприяти. Можна почати з суду над сепаратистами, наведенням порядку в освіті тощо.

- Перемога Ющенка на виборах чітко визначила зовнішньополітичні пріоритети України — в ЄС та НАТО. Однак багато хто не погоджується із цим, закликаючи до “більш тісної співпраці з Росією”. В яку сторону, на Вашу думку, краще їхати?

- Знаєте, Ви ставите питання для України, як на мене, штучне. Громадській думці України дилему Схід-Захід нав’язано. Ми не стоїмо ні перед яким вибором у тому розумінні, що тільки сильний може бути союзником. Вибір наш один — бути незалежним. Що в даному випадку означає мати не просто право голосу, яке формально мають усі, навіть держави з площею в декілька квадратних кілометрів, а підкріпити його сильною економікою, культурою, ядерною зброєю, якщо хочете. Тільки така Україна, регіональний лідер, може вступати до будь-якого об’єднання.

- Вас про визнання ОУН-УПА запитували сто разів. Я запитаю сто перший.

- Я готовий відповісти й тисячу разів. Скажу коротко. Якщо українцям дорога Незалежність, про яку ми говоримо, то вони мають вшанувати тих, хто за неї воював.

- Чи можливе примирення між воїнами ОУН-УПА та радянськими солдатами?

- Можливе. Тільки за умови, що вони визнають українські цінності. Як ні, то ніяких кроків назустріч тим, хто давив Україну, ми робити не будемо. З деякими ветеранськими організаціями, як-от Юхновського, ми порозумілися. А з деякими, які ведуть систематичну пропаганду проти нас, порозуміння в принципі бути не може. Це я про організацію Герасимова. Ми, упівці, не просто воююча сторона у Другій світовій, а борці за визволення України. Бо боротьба не припинялася, вона тривала до середини 50-х.

- Діяльність УПА для українців і до сьогодні залишається маловідомою. Проти кого вона воювала?

- Про це можна говорити довго, якщо в подробицях. Однак скажу коротко, аби Ви не писали нової книги з історії УПА. Воювала УПА проти польських колоністів та їхнього збройного формування АК (Армія Крайова). Воювали проти радянських партизан і внутрішніх військ НКВС. До речі, поляки були заодно з комуністами проти українців. Воювали проти німців. Преса та деякі політики часто спекулюють на тому, що “УПА — союзники нацистів” і таке інше. Нашими союзниками були поневолені народи: грузини, білоруси, литовці та інші. Німці не могли бути в принципі союзниками УПА. Щоб бути в союзі, треба бути сильним. Гітлер хотів використати нас, ми хотіли використати його протиріччя із комуністами. Після проголошення Акту про відродження Української Держави 30 червня 1941 р. нацисти весь актив ув’язнили, в тому числі Бандеру і Стецька. Бандеру посадили в Заксенхаузен. Німці також вбили Дмитра Мирона, крайового провідника ОУН на східно-українських землях в 1942 р. То про який союз може йти мова? Були політичні контакти, але вони відразу розірвалися після арешту Бандери. Так питання ставлять антиукраїнські сили, які подають історію України в пропагандивній інтерпретації. Як Ви можете на це відповісти? Хіба що зламати носа та й все.

- Яка Ваша роль у проголошенні української державності?

- Я очолював похідну групу, яка мала здійснити таку ж акцію в Києві.

- Що було на Волині і чому поляки так побиваються?

- Вони не так за загиблими плачуть, як за самою Волинню. На цій українській землі політична активність була менша ніж на Галичині. Тому польські колоністи були надзвичайно нахабними. Вбивали, гвалтували кого хотіли. Ми їм сказали, що вони не доживуть до ранку. І виконали свою обіцянку. Під час війни ні про яку гуманність не йдеться.

- Як Ви сьогодні дивитеся на співпрацю України з Росією та Польщею?

- Часи боротьби минули. Вони навчили нас, якщо ми не матимемо своєї думки, підкріпленої силою, то нас не почують. Польща тепер союзник України. Але історію треба пам’ятати. Росія - питання складніше. Їхній вплив в Україні залишився величезним. Сьогодні треба вирішувати ці проблеми, а не кричати “москалі” чи ще щось.

- Ви були командиром УПА-„Південь” — частини УПА, що боролася на Сході та Півдні України. Про її діяльність відомо мало. Що б Ви розповіли про це?

- На основній території УПА-”Південь” не було сприятливих географічних умов для організації повстанської боротьби. Було трохи на Вінниччині, в Холодному Яру. Але Яр був сильно понищений. Ліси розрідили, людей повбивали. Тому ми всі загони звели на Крем’янеччині. До нас приходили люди і з Запоріжжя, і з Донбасу, і з Таврії. То були здебільшого студенти. Ми їх вишколювали і включали в роботу.

- Наскільки була поширена мережа ОУН на східних землях?

- Вона була в усіх областях - і в Криму, і на Донбасі. Мережа протрималася до приходу більшовиків. Її організовували колишні комсомольці, які йшли в підпілля і діяли проти німців. Але першу роботу зробили похідні групи. Ми вже діяли їм услід.

- І насамкінець. Якою повинна бути політика українських націоналістів сьогодні?

- Ситуація нині є дуже важка. Формою поневолення тепер є не пряма окупація чи введення військ, а окупація економічна, інформаційна, ідейна. Формально є державність, а фактично ми не можемо нічого вирішувати. Українська держава має сповнитися українським змістом. Держава повинна вміти себе захищати. Саме так налаштовані люди мають іти й брати владу на місцях: по селах, містах, у Верховній Раді. Президент має теж бути націоналістом. Інакше Україна буде називатися Ukraine, а Київ — Kyiv city. Яка різниця? Колосальна.

Розмовляв Юра Ноєвий,
„Аналітика”

нація і держава
3.05 – 9.05. 2005 р.

ПЛАТА ЗА РАБСТВО

З часу прилучення України до Московщини (1654 р.), українці не раз брали участь у її війнах. Впродовж XVIII і XIX сторіч Росія мала 128 воєнних років і 72 роки миру. З цих 128 років - 5 припадає на оборонні війни, інші – війни загарбницькі.

Росія завойовувала Фінляндію та узбережжя Балтійського моря, воювала зі шведами, німцями, поляками, майже двісті років з Туреччиною, десятки років на Кавказі, крім того – війни з персами, китайцями, японцями, І-а світова, українсько-російська і польсько-російська, повторне підкорення відпалих після революції 1917 року інонаціональних територій, війна в Монголії, на озері Хасан, фінська, знову російсько-польська, ІІ-а світова, підкорення Західної України, пряма чи опосередкована участь у збройних конфліктах в Європі, Африці, Латинській Америці, Азії... Нема, напевно, такої країни в світі, в якій „освободітелі" не залишили б свого кривавого сліду.

На кожну з цих війн Росія мобілізовувала українців. Спочатку як союзне козацьке військо згідно з українсько-російським договором 1654 року. Але наявність української національної військової сили лякала апологетів „єдіной і нєдєлімой". Нехтуючи міждержавні угоди, російський уряд 1764 р. ліквідував козацький устрій на Лівобережній Україні, а 1775 - знищив Запорозьку Січ. Тоді ж кубанських козаків позбавлено самоврядування і взято під жорсткий контроль російської адміністрації. Але від податку крові з українців Росія і не думала відмовлятися.

У 1797 р. проведено в Україні перший рекрутський набір. За ним – наступні. І досі в народних піснях згадуються ті страшні часи, коли московські „пристави" ловили по українських селах хлопців, забивали у кайдани, голили голови і везли „до прийому", а звідти – на смерть.

Про козацтво Росія теж згадувала, коли ставало непереливки, зокрема під час своєї справді „отечественной" війни 1812 р. Бита Наполеоном, вона пообіцяла відновити козаччину, якщо українці допоможуть прогнати французів. І козацькі сини повірили тим, хто обдурив їхніх батьків. Тоді в Україні було сформовано шість козацьких полків, безліч українців мобілізовано в армію. Вони, власне, й розбили Наполеона. Подяка не забарилася: назад у кріпацтво!

Знову поманили козацькими вольностями українців у Кримській війні 1853-1856 рр. У ній наш народ зазнав найбільших матеріальних і людських втрат. Безприкладний героїзм в ній проявили саме українці – П. Кішка, Г. Шевченко, К. Піщенко, віце-адмірал – П. Нахімов (Нахімів)... Після тієї війни кріпацтво відмінили, але ввели загальну військову повинність. Відповідно до неї, на фронти І-ї світової війни тільки з Наддніпрянщини мобілізовано до російської армії 3,5 млн. чоловік, з яких 1 млн. загинуло. А скільки вдів, сиріт, скільки матеріальних втрат?

Податок крові накладали на українців і російські більшовики. Окупувавши, а потім незаконно анексувавши територію Української Народної Республіки, загарбники ввели призов українців до своєї Червоної армії, хоч міжнародне право забороняє змушувати жителів окупованої території служити в збройних силах держави-окупанта.

З вибухом російсько-німецької війни 1941-1945 рр., протягом тільки її перших місяців в Червону армію і флот було мобілізовано 3 млн. 184 тис. 726 українців. Повернувшись 1944 р., вони „підмели" всіх дорослих чоловіків. Без обмундирування, з несправною зброєю, вогнем „заградотрядов" гнали їх „іскупать віну" за ганьбу і сором Росії 1941 р. В результаті, з 7 млн. українців, призваних в російську Червону армію протягом 1941-1945 рр. загинуло понад 3,5 млн.

Зате Росія придбала собі Східну і майже всю Центральну Європу. Вона комунізувала Китай і Корею, вілізла на Близький Схід, в Африку. Стала наддержавою. Ось що святкує Росія 9 травня, за що славить свою армію. Але що нам до того?

Жодної із згаданих воєн український народ не оголошував. Вони не були для нас „отєчєственнімі". Російські армії, чи то царські чи то радянські, не були українськими. „Побєди" росіян у тих війнах не були українськими перемогами. Українці воювали і вмирали не за Україну. Це був податок крові. Його платять всі раби у світі за своє рабство. Пора врешті чесно сказати, що українці, які були силоміць забрані до російської армії – це жертви війни.

Дмитро Грицай

БЕЗ ІДЕЇ НЕМА НАЦІЇ

Жоден народ не святкує перемоги своїх ворогів. Яскравий приклад: американські індіанці протестували проти святкування 500-ліття відкриття Америки Колумбом, оскільки та подія стала для них трагедією. Народи Прибалтики відразу після розпаду Радянського Союзу відмовилися від святкування дня Перемоги Росії в російсько-німецькій війні. На жаль, Україні й досі нав'язується це „свято".

Що ж нам дала перемога над німцями? Вони сьогодні живуть у розвиненій державі, і німець - учасник війни отримує пристойну пенсію. У нас таку пенсію мають тільки міліцейські генерали. Очевидно, за їхні „особливі заслуги перед Родіной".

Переважна більшість наших ветеранів живуть в сільській місцевості, без телефону, без належного медичного обслуговування. Ніхто про них не турбується.

Доля народу в руках його еліти. Німецький уряд може задовольняти високі вимоги свого народу тільки тому, що він представляє працьовитий, високоосвічений, а головне, свідомий своєї історичної ролі народ. Цей народ висуває з-поміж себе талановитих керівників. А кого ж висунули ми? Питання риторичне.

Нам усім треба зрозуміти, що без високого національного духу ми не відбудемося як народ. Ми почали підніматися з колін. І не можна припускатися вчорашніх помилок.

Павло Зброжко,
смт. Саврань

БІЛЬШОВИЗМ ПОТРІБНО СУДИТИ

Я щирий українець. Націоналіст. Проживаю на зросійщеній Дніпропетровщині. Люблю нашу газету „Нація і держава" - актуальні проблеми вона піднімає. Дякую вам. Турбує інше. На 10 тис. мешканців нашого поштового відділення газету передплатили двоє. Наша правда не доходить до пересічного українця. А всі імперії за майже 350 років виховали стільки яничарів, що тяжко з ними боротися.

На парламентських слуханнях з чорнобильських проблем виступали Симоненко, Саламатін, Надрага і так гарно розповідали, як багато зробила радянська влада під керівництвом КПРС щодо ліквідації Чорнобильської трагедії, хоч державні нагороди їм видавай, і як мало - незалежна Україна. А мені кричати хочеться! Хто ж довів до Чорнобильської трагедії? Хто гнав дітей на першотравневу демонстрацію в Києві, коли палав Чорнобиль? І чому ніхто з депутатів не сказав слова правди про Чорнобиль, не поставив питання про внесок в ліквідацію цієї біди правонаступниці Радянського Союзу.

Попереду 60-річчя Перемоги над німецько-фашистським загарбниками. І тут потрібно кожного слушного випадку нагадувати, що для України була окупантом не тільки фашистська Німеччина, а також і СРСР.

Ми повинні нагадувати співвітчизникам, що 1918 р. за комуністів в Україні проголосували 2,5% виборців, що Ленін послав на нашу землю банду Муравйова, що відбулася окупація України. Розповідати про Базар і Крути, отаманів Бабиного Яру, голодомори 1921, 1933, 1947 рр., терор 1937-38 рр., коли на відзначення 20-річчя більшовицького перевороту була розстріляна еліта українського народу. А 1948 р. українців не вивезли з України на Сибір, бо не стало вагонів на радянській залізниці. І що більшовизм потрібно судити, як і нацистів, - міжнародним трибуналом.

Як говорить мій сусід - 80-річний Д. Балуба, більшовики - це вовки, котрі наділи овечу шкуру.

Павло Божко,
м. Орджонікідзе,
Дніпропетровська обл.

ПАРАД ПОРАЗКИ

1 Штрафники воювати все ж таки були навчені, і хоч якось приміряючись до вигинів місцевості, досить грамотно здійснювали короткі перебіжки, зрештою, вміли стріляти. "Окуповані" ж, не маючи в більшості жодної військової підготовки, а часом і зброї, при атаках на не придушену систему оборони ворога ставали тільки гарними мішенями для німецьких гармат, мінометів і кулеметів" (Борис Соколов). А ті, хто лишився живим, та члени їхніх сімей, на довгі десятиліття залишилися в СРСР людьми "другого сорту", бо ж в анкетах існував пункт про перебування на окупованій території, який автоматично робив таку особу не надто благонадійною в очах "компетентних органів". Та це не головне. Головне – інше. Чи поводяться так зі своїм народом? Чи йдеться про зайве свідчення того, що маршали, генерали і полковники Червоної армії, котрі кидали на ворожі укріплення мільйони практично беззбройних і ненавчених "чорносвиток", як їх звав у щоденниках Олександр Довженко, оперували "гарматним м'ясом" чужого, загарбаного народу? (Тільки не треба думати, що вся справа в прізвищах на – ко чи на – ов; у спогадах Хрущова є епізод, коли майбутній маршал Москаленко на всі заставки лає капосних українців, що, як один, проти радянської влади і за німців...).

Й останнє. "20 жовтня 1944 року радянські війська взяли прусське село Неммерсдорф (тепер – Маяковське) і вчинили розправу над місцевими жителями... Одним із найвідоміших прикладів масових убивств мирних жителів став випадок у пригороді Кенігсберга - Метгені, який у лютому 1945 року, через три тижні після здачі радянським військам, німці відбили назад. У цьому пригороді були знайдені близько 3000 трупів німецьких біженців, вбитих найбільш варварськими способом, - переважно жінок, дітей, літніх людей..." (Олег Плєнков, професор історії, Санкт-Петербург). І не треба казати, що, мовляв, це ж німці, котрі (немовлята, яким розбивали голови, і вагітні жінки, котрим червоноармійці пропорювали животи), заслужили на таку кару. Ще одна цитата із праць Плєнкова: "У місті Бунцлау в західній Польщі радянські комендантські частини буквально терроризували радянських жінок і дівчат із числа репатрійованих. Одна з нещасних говорила: "Я вдень і вночі чекала на прихід Червоної армії, чекала свого визволення. А от зараз бійці ставляться до нас гірше, ніж німці. Я не рада, що живу на світі".

Звичайно, так чинили не всі. Саме у ті дні, коли перший заступник Сталіна маршал Жуков у наказі з нагоди вступу 1-го Білоруського фронту на територію Німеччини писав: "Горе землі вбивць. Ми будемо страшно мститися за все", - політпрацівник Лев Копелєв та артилерист Олександр Солженіцин були заарештовані; їм, зокрема, інкримінувався "буржуазний гуманізм" щодо "противника", тобто цивільного німецького населення.

А тепер – цитата щодо тих, кого, за постановою Верховної Ради, також не стосується парад. "Організація українських націоналістів (ОУН) створила Українську Повстанську Армію (УПА)... УПА воювала і з нацистами, і з комуністами, і були це ніякі не банди, а справжні селянські армії, котрі могли не тільки нападати зненацька, а й вели відкриті битви з противником... УПА воювала з нацистами; комуністи захопили Україну – і так же послідовно стала воювати з комуністами... У 1956 році оголосили амністію, і багато українських партизанів вийшли, нарешті, зі схронів. Тільки залишилось їх мало, цих хоробрих і сильних людей". (Андрій Буровський, публіцист, Красноярськ). Виходить, хоробрі й сильні (в очах російських інтелектуалів) українські патріоти не цікавлять українських депутатів – бо ж парад буде тільки на честь червоноармійців, а не тих, хто прийняв удар нацистів 1 вересня 1939 року і тих, хто під час війни боровся саме за незалежну і демократичну Україну.

Отже, підсумок. Україна є другою країною світу за числом втрат у Другій світовій війні – за різними оцінками, від 9 до 10 мільйонів людей. Хто винен у цих втратах? Усі ті тоталітарні режими, ареною боротьби між якими стала українська територія. А на загал у XX столітті російський більшовизм убив значно більше жителів України різного етнічного походження, ніж німецький нацизм. Це не означає, що нацизм був кращий – це означає, що більшовизм був не кращий за свого так само червонопрапорного двійника. Відтак чи випадає нормальній і психічно здоровій людині відзначати як більшовицькі, так і нацистські свята? Чи випадає повторювати, свідомо чи ні, те, що витворено радянською пропагандою? Чи варто продовжувати мілітарні святкування на честь падіння одного тоталітарного режиму і піднесення могутності іншого, якщо вся демократична Європа відзначає настання миру після справді страхітливої війни? І чи варто прикидатися "визволителями Європи", якщо ці "визволителі" негайно пристосували нацистський концтабір Бухенвальд для своїх аналогічних потреб? Панове депутати, ці питання до вас.

P.S. "Я завжди гнав від себе думку про те, як схожі фразеологія та гасла двох режимів – нашого комуністичного і нацистського... Маленков із Хрущовим дуже нагадували якихось німецьких гауляйтерів по той бік фронту... Ці сімдесят років історичного збою, коли Росія йшла манівцями, ми перебували в руках справжніх бандитів і кримінальників, що жили за власними законами" (льотчик-винищувач Дмитро Панов, 15 особисто збитих літаків).

Сергій Грабовський

8 ТРАВНЯ - ДЕНЬ МАТЕРІ

… У нашім раї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим.
І перед нею помолюся,
Мов перед образом святим…

Т. Шевченко

ОДА МАТЕРІ

Як багато є чарівних величних свят у нашому житті, які допомагають освячувати, багатогранно витончувати людські душі, але одне із них - трепетно-чутливе і миле – День Матері.

Мати! Дороге, ніжне і повне любові слово! Ніхто не в змозі виміряти й оспівати найпрекраснішими епітетами глибину безкорисної жертовної материнської любові ради своєї кровинки. Дороге воно у всіх народів, та, мабуть, найлюбіше воно серед нашого народу.

Мати… мати-українка, земна Мадонна. Вона під час найбільш жорстоких і тяжких періодів української історії страждаючи несла життєвий тягар української нації.

Мамо, мила й дорога! Тебе по-звірячому катували на тортурах, допитах, по тюрмах, вивозили в холодні сибіри за Твоїх героїв - синів і дочок. Тебе приводили до замордованих катами дітей, повішаних на деревах за довгі дівочі коси, і заставляли впізнавати їх, щоб потім і з Тобою поквитатися. Ти й досі дожидаєш сина, який ніколи не повернеться, його останки невідомо де загребені. Ти, героїне, мужньо витримала ворожі муки і знущання.

Коли в тяжких змаганнях гинули мужі й сини, Ти, українська Жінко, відважно зберігала нашу українську мову, українські традиції, українську духовність і мораль – торувала шлях українського народу в безсмертя.

У московському ярмі Тебе в будень і свято гнали посіпаки на колгоспні поля гнути спину на „диктатуру пролетаріату”, не оплачуючи Твою каторжну працю. Щодосвітку, коли ще спали Твої діти, підходила тихенько до них і, схилившись, шепотіла молитву, теплими, зашкарублими, потрісканими від праці руками гладила їхні голівки. А пізно ввечері, повертаючись змореною додому, заставала їх десь у куточку - сонних, босих і голодних.

Мамо, добра і тиха! Страднице, патріотко, Твоя наснага, дух безмежний, безпретензійна звичка, скромність поборювали і поборюють найтяжчі життєві перешкоди. У незалежній, та невільній Україні злочинна влада знищувала Твоїх синів – совість і гордість нації – замовляла вбивства, вбивала камазами, вішала на деревах, відрубувала голови, а Ти, несучи цей преважкий хрест - смерть єдиного сина - не впадала у відчай, а й далі боролася і вірила у світле майбутнє свого народу. І зараз нічого не вимагаєш, не просиш, відмовляєшся від благ - Мадонно, чиста і свята.

Мамо, дорога і мила! Ради майбутнього своїх дітей, своєї сім'ї, Ти залишала рідне гніздечко без теплоти Твоєї і турботливих рук, їхала у світ білий, щоб якось допомогти своїй родині вижити в злодійському середовищі, де правили злочинці. Низько кланяюся Тобі, наша Берегине, і тужно, як журавлі, кличу Тебе до Твого дому, до Твоїх журавлят, в яких стужилося серденько в розлуці за тобою, згорювалося за мудрими повчальними словами твоїми.

Мамо, героїне українська, Ти виростила прекрасний цвіт, юнь молоду, мудру й освічену, яка в завзятій духовній боротьбі під чудодивною Божою опікою пульсує життям, горить серцем і в разі потреби пожертвує собою в обороні Святої Божої і нашої Української Правди. Хай Мати Сина Божого кріпить Тебе й візьме під свою опіку! Хай безупинна тиха і щира Твоя молитва оберігає дітей Твоїх на життєвих перехрестях, і ніколи більше не забринить пекуча сльоза на Твоїх очах за тривожну долю Твоїх дітей. Хай дитячий щебет і лепетання буде Тобі ніжним співом солов'я, а любов дітей Твоїх стелиться рожевим серпанком на стежці життя Твого – Мамо! Берегине наша!

Марта Андрусейко, Чікаго

Антоніна Спільна:

„ТАТО ВОЮВАЛИ В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ, А ВУЙКО – В УПА…”

60-річчя Перемоги!.. Написала це і задумалась. Де знайти слова, щоб прославити справжніх борців за незалежність України, які свідомо обороняли честь українського народу, і як не завдати болю тим, які так і не зрозуміли, що Сталін і Гітлер …жні. І як ви…тегорію лю…товували ге…ізм простих …милосердно нищили все те, що заважало існувати безликому поняттю „совєтская родіна”?

Переді мною лежить документ, підписаний Сталіним: „Воину-победителю 1941-1945 гг.” – нагородний лист на ім'я гв. старшого сержанта Спільного Петра Лукича. Це мій батько. На фронті з серпня 1943 р.: оборона Сталінграда, далі - Белгород, Кіровоград, Корсунь-Шевченківська операція, Мінськ, Вільнюс, Балтійське море, Західна Прусія, Данцінг, Гданськ, Кенігсберг – шлях до тієї перемоги мого тата, зафіксований у документі. А ось період з жовтня 1939 р. (рік призову на військову службу) до серпня 1943 р. залишився тільки в скупих розповідях батька. Скупих і дуже обережних, бо говорити правду на той час (а тато помер в Казахстані 1977 р.) було небезпечно. Як знали і чекали війни, як починалась війна (вона застала батька неподалік Бреста), як відступали і знали, що вижити навряд чи вдасться…

А ще збереглася татова згадка від 1939 р., як готувалася „бойова операція” – нищили церкву, стар採еньку затишну церкву в Західній Білорусії. Не хотів мій тато докладати до того своїх рук, а тому потрапив у шпиталь - ковтнув кавальчик господарського мила, запив кухлем води – підозра на дизентерію…

Уривками пригадуються таткові розповіді про встановлення рад, як нищилось національне - і матеріальне, і духовне, що берегли люди від усяких окупантів - не зуміли вберегти від червоної Росії…

Колись ми разом з татом пасли корівку нашу (це вже по війні) і татко пригадав, як в порохах і куряві воєнної дороги сунулись втомлені колгоспні корівки, які не розуміли, для чого їх женуть і куди. І поруч - так само, заледве переставляючи ноги, йшли відступаючі солдати, теж не розуміючи нічого. А жінки, які супроводжували тих корівок, плачучи просили краще пристрелити худобу, ніж так мордувати. Миналися села, де залишалися старі й малі мешканці отієї безславної „совєтской родіни”, - палилися хліба, нищилися ферми, в безвість гналася худоба, напризволяще залишаючи населення…

Тато ніколи не дивився ніяких фільмів про війну, ніколи… бо усе в них – брехня. Напевно, його те дуже боліло. Він мав бойові нагороди і ніколи не ходив отримувати ювілейні медалі, і ніколи не користувався пільгами… І я пишаюсь своїм батьком.

Але живе в моєму серці така ж світла згадка про вуйка Федора Клима. Він не служив у Червоній армії. Вуйко Федір своїм сумлінням був призваний до іншої армії на службу матінці-Україні - був в партизанці, в УПА. Діставав папір на друк листівок, розносив по хатах видруковане. Ще чула від покійної вуйни, що був такий випадок, коли на вуйкові зашили в полотні зброю (був худенький і дрібний), ніби пасучи Мартинку, заніс до партизанки. А на випадок зустрічі з НКВС мав казати, що поламані ребра, і лікар зашив у полотно. Не попався, поталанило. Біда спіткала удруге, я вже не знаю на чому. І свої 15 років в Магадані вуйко не добув, вбило на лісоповалі деревом, там залишився на вічний спочинок, не маючи навіть хреста над головою. Взагалі знаю про нього дуже мало. Ніколи його не бачила, бо був вуйком по сестрі тата: він був з румунських Ростоків, а вуйна з польських Ростоків (українське село Ростоки було поділено Черемошем між двома державами), а побралися вони в Магадані. Вуйна вернулась і оселилась в наших Кутах на Косівщині в 1961 р., але недовго тішилась Вітчизною, бо здоров'я загубила в Сибіру й Магадані, вмерла і забрала з собою всі розповіді про цю родинну гілку.

Гадаю, що світла пам'ять про моїх рідних дає мені право обговорити третю категорію людей – ветеранів-професіоналів, які брязкаючи ювілейними нагородами або навіть і бойовими, отриманими вже після 9 травня 1945 року за перемогу над справжніми захисниками своєї Вітчизни-України на теренах західного регіону „совєтской родіни”. Ці ветерани-професіонали видирають з горла в усіх моїх краян, в тому числі й у майбутнього України, пільги й визнання їхніх неоцінених „заслуг”. І які, як колись, так і зараз, керовані отою знахабнілою кукушкою-зозулею - Комуністичною партією, яка нищила визволителів всіх національностей перед війною, під час війни і по війні. При тому нищила й визволителів-переможців.

Я схиляю голову перед Вами, справжні ветерани, які боролися з фашизмом, перед вашим героїзмом - живих, і тих, які лежать в безликих братських могилах без хрестів, під ненависною червоною зіркою. Але ж ветерани, які виборювали для нас Україну, які гинули за неї на теренах величезної катівні під назвою Радянський Союз, – вони теж лежать без хрестів. І їх мільйони. Про них не просто забуто – пам'ять про них скалічено. А ті, що ще живі?.. Їх скалічено не тільки фізично, їх скалічено духовно, вони терпляче чекають, коли ж нарешті Україна, яку вони, справжні герої, здобували, визнає їхні заслуги.

І насамкінець поставлю запитання, яке мучить, певне, не лише мене: коли ж в нашій незалежній Україні зникне отой дух „совєтской родіни”, коли ми повикидаємо з нашого рідного гнізда отих вилупків зозулених яєць - комуністичну партію і її послідовників?

селище Кути,
Івано-Франківщина

СЕРЦЕ ПІДКАЗУЄ: НЕ ВІР МОСКВІ!

Я – українець російського походження. А ще – український націоналіст.

Для моїх предків, росіян, Україна стала Батьківщиною. Ні, не другою, а єдиною. Всім серцем любили вони її, і любов ту заповіли мені.

У нашому селі Черняхівці на Кіровоградщині була російська школа, в сусідньому Соколівському – українська. Та це не заважало нам, росіянам та українцям, дружити. І нікому з росіян і в голову не приходило вимагати державного статусу російської мови.

Мій тато – Василь Мазурцев загинув на фінській війні. Всього з села на ту війну забрали десятьох, повернулося двоє.

Масовим винищенням чоловіків ознаменувала Червона армія і визволення від фашистів. Загрібали всіх підряд. У нашому селі організували триденні „учєнія”: вчили бранців повзати, кидати болванки-гранати, а стріляти не вчили: немає, мовляв, патронів. Сержанти-сибіряки ще й покрикували: “Что, хахли, засідєлісь у баб под юбкамі!… вашу мать!”

Після такого „учєнія” видавали одну гвинтівку на трьох і – „в бой за Родіну, за Сталіна”, на передову. В результаті майже всі новобранці гинули, не відійшовши далеко від дому. Мої молоді дядьки по матері полягли у восьми кілометрах від рідного села. Довіку не забуду ту жахливу картину: після бою під Іванівною німці відійшли, а ми поїхали забирати вбитих - перед німецькими окопами лежали гори трупів наших людей.

У перші повоєнні роки ми з мамою тяжко працювали в колгоспі. Вдвох заробили за рік 280 трудоднів. Колгосп перевиконав план здачі державі зерна, а нам його видали всього… 250 грамів! Ніколи не забуду маминих сліз. Несемо ми те збіжжя додому, а вона плаче – дороги не бачить, ще й приказує: „Загинув ти, Васю! Залишив мене з дітьми маленькими! А чим я їх буду годувати?” У 1946 році почався голод. Я вже був опух. Врятувала тітка з української Соколівки – дала нам відро кукурудзи. Здерли її на жорнах. А я вже і їсти не міг.

Радянська влада, знищуючи в загарбницьких війнах чоловіків, нічим не допомагала вдовам. На кожне подвір'я, в тому числі вдовине, накладали непосильні податки. Забирали молоко, м'ясо, яйця, все, що вродило на городі. Оподатковувалося кожне плодове деревце на садибі. Тож моя бабуся, чиї сини з вини бездарного й жорстокого радянського командування загинули неподалік рідного села, змушена була вирубати садок, посаджений синами…

Отак страждали селяни і в „російській” Черняхівці, і в українському Соколівському. Наші городи сходилися до однієї річечки Сухоклей, яка не розділяла нас, а, навпаки, об'єднувала. Об'єднував нас „Кобзар”, який читали в кожній хаті – як у Черняхівці, так і в Соколівському.

І от завітав у Соколівське загін бандерівців, скликали людей на збір. Прийшли всі – і соколівці, і черняхівці. Ходили, звісно чутки, що бандерівці вночі вбивають тих, хто працює на колгоспному полі. У цьому намагалися переконати населення комуністи, радянські урядовці. Та з приводу тієї агітації моя мама, росіянка, зауважила: Мені серце підказує: не вір Москві! Без усякого примусу люди обох сіл дружно прийшли на бандерівський збір. Воїни УПА, серед яких були й жінки, своїми розповідями зняли полуду з очей селян. Усі переконалися, що бандерівці віддають своє життя за те, щоб усі ми - і росіяни, і українці - стали вільними від експлуатації і дискримінації. Мама моя після того бандерівського збору часто говорила: „Ці люди хочуть визволити Україну від більшовиків, здобути волю, щоб усі ми жили заможно!”

Під час збору хтось помітив, що з села вислизнув „жучок” і побіг до Кіровограда. Незабаром прибуло близько сотні енкаведистів. Почали допитуватися: хто тут був і що тут було? Та кожен відповідав: „Нічого не бачив! Нічого не чув! Щойно прийшов з поля.” Чужаки поїхали ні з чим. А „жучка” після того усі зневажали.

В день проголошення незалежності України був я у відрядженні в місті Волжську Волгоградської області. І переконався, що для Росії наше національне свято стало жалобою. Їхні ЗМІ не вгавали з приводу „ізмєни мазєпінцев”. На всі лади проклинали петлюрівців та бандерівців. Сторінки часописів рясніли карикатурами на лідерів нашої революції, огорожі гаслами: „Єльцин, заставь хахлов хлеб отдать!”, „Хахлы обожрались!”. Коли я заговорив у вагоні українською мовою, на мене накинулися, як на ворога.

Ота шалена антиукраїнська маячня згадалася, коли я нещодавно побував в Одесі на з'їзді так званого „Російського блоку”. З Кіровограда приїхало десять делегатів, які один з одним не були знайомі. Всього делегатів зібралося близько 170, і ніхто не знав, чого ми сюди приїхали. Зате ватажки добре знали, чого їм треба. Збори оголосили з'їздом. Ухвалили: створити „Союз русских Причерноморья”. Вимагали: одеський парк імені Шевченка перейменувати на парк похованого там генерала Андреєва.

Я взяв слово. Говорив про справжні, а не фальшиві інтереси усіх громадян України. Пролунали бурхливі оплески. І я згадав вистраждані слова моєї мами: не вір Москві!

Олександр Мазурцев,
м. Кіровоград

нація і держава
3.05 – 9.05. 2005 р.

Понич Єлизавета "Тополя"
Понич Василь "Літун"
Понич Степанія "Одарка"

ІСТОРІЯ БОЇВКИ „САГАЙДАЧНОГО"

На теренах Буковини перші боєздатні боївки УПА з'явилися в березні 1944 р. Їх основою були місцеві мешканці та буковинці, які в 1941 р. в складі „похідних груп" Буковинського куреня Петра Войновського пішли в Україну. Серед них був Іван Скаріоцький – „Сагайдачний".

Іван Скаріоцький народився 1920 р. в селі Зеленові. Батьки виховали його справжнім патріотом. Арешти безвинних людей і виселення їхніх сімей у віддалені райони СРСР будили в душі героя праведний гнів. 1941 р. Іван Скаріоцький мав бути призваний до лав Червоної армії. Але на призовний пункт не з'явився, пішов у підпілля. Центральний провід ОУН оголосив набір вояків до Української Національної Армії, і хлопець вирішив стати її вояком.

Але німці не дотримались своєї обіцянки і після арешту українського уряду у Львові не дозволили організувати таку армію. Повертатись на Буковину під румунський гніт Скаріоцький не захотів. Вступив до мельниківських формувань. Його призначили охоронником прикордонної комендатури поблизу Снятина. Тут він налагоджує зв'язок з проводом ОУН, зокрема з керівником буковинського проводу Артемізією Галицькою -„Мотрею". З нею як один із її охоронців у 1944 р. повертається на територію Вашковецького району і створює боївку в своєму рідному селі Зеленові.

Ще навесні 1944 р. на околиці Зеленева було споруджено партизанську базу. Уночі вояками УПА тут були викопані три великих бункери. Один - під самим лісом, щоб завжди можна було покинути схрон і непомітно перебратись у ліс. Другий - в скелі біля потоку - з нього теж можна було вийти непоміченим і зникнути. Третій бункер - біля самої клуні місцевого жителя Друцула з таким розрахунком, щоб із клуні можна було опустити в бункер поранених і хворих (їх часто там оперував доктор із Неполоківської залізничної станції Дауберман). Землянки були досить місткі. В них цілодобово могло перебувати більше 20 осіб одночасно. В лісі Панська Дубина було обладнано схрон для тривалого зберігання зброї.

Вакарюк Микола (Сорока) з дружиною Іванною

Діяльність боївки „Сагайдачного" з кожним днем ставала дієвішою. До зброї ставали жителі Зеленева, Драчинців, Клокічки, Вашківців, інших сіл і міст краю. Пішли ті, хто хотів, щоб Україна стала самостійною державою. Ми, вочевидь, не зможемо назвати усіх вояків тієї боївки. Але декого все ж згадаємо. Це Василь Понич („Літун") - відповідальний за політичну референтуру. Його сестри: Степанія Понич („Одарка") та Єлизавета Понич („Тополя") були зв'язковими на терені краю. Іван Николайчук („Меч") - станичний боївки. Микола Друцул („Степовий") та Василь Косован („Явір") із винищувального батальйону перейшли в боївку. Михайло Костюк вступив у боївку, щоб помститися за батька й матір, які пропали в Сибіру під час виселення 1940 р. Боївку підсилили патріоти з інших сіл: Андрійчук Дмитро („Помста") із Нової Жадови, „Шабля" і „Горіх" із Старих Драченців, „Байда", „Береза", „Дуб" і „Лесько" з-за Прута, Вакарюк („Сорока") із Клокічки. Із Вашківців у боївку прийшли Василь Крайник та його син Ярослав („Ігор" та „Рубайло"). Невдовзі в боївці „Сагайдачного" з'явився і німецький вояк, який був полонений Червоною армією і втік з полону. Він володів неабияким військовим досвідом, мав псевдо „Мороз".

Кулі повстанців косили солдат та офіцерів військ НКВС, співробітників райвійськкомату, інспекторів держстраху, бійців винищувальних батальйонів „яструбків", голів сільських рад та їхніх активістів.

У березні 1945 р. майже всі села Вашковецького району були блоковані підрозділами НКВС. Щоб зберегти кадри і уникнути непотрібних втрат, керівник СБ Вашковецького району „Скригун" розпустив сусідню боївку „Когута", забрав із собою тільки її незначну частину і пішов у Галичину.

Внутрішні війська зайняли Зеленів, де була боївка „Сагайдачного". Повстанці змушені були щодоби змінювати місце перебування. Та це не врятувало їх від великих втрат і розгрому. В ніч з 4 на 5 березня 1945 р. боївка в складі двох роїв покинула село Верхні Станівці й пішла в сусіднє село Кальнівці. Але виявилось, що село блоковане військами. Те ж саме - і в рідному селі „Сагайдачного". Пішли далі. Зупинилися в господарстві Тодора Казиміра, яке містилося в невеличкій долині між Драчинцями, Зеленевом і Острою. За 200 метрів від нього був невеликий ліс. Першим на варту був призначений „Степовий".

Почало світати. Провели зміну бійців на стійці. „Степового" замінив „Горіх". Станичний „Меч" був кравцем, він пошив кілька білих маскувальних халатів із саморобної конопляної тканини. У такий халат був одягнутий і вартовий.

Невдовзі до „Сагайдачного" підбіг „Горіх". Він доповів, що за горою, недалеко від Панської Дубини, почувся постріл з гвинтівки, і видно було траєкторію трасуючої кулі в напрямку розташування боївки. „Сагайдачний" подав команду: „До зброї!". Зі всіх боків до хати, в якій відпочивала боївка, бігли, ведучи вогонь з гвинтівок і автоматів, солдати й офіцери внутрішніх військ. Бійці не знали, що серед них уже не перший день працює агент НКВС, який систематично передає інформацію про діяльність і рух боївки.

Першим ворожа куля наздогнала самого „Сагайдачного". Впало ще кілька вояків УПА. Сили були нерівні. Вогняне кільце ставало все вужчим...

За правилами УПА, боївку „Сагайдачного" мала виручати боївка „Дуба", яка в той час перебувала у Драчинцях. Але цього не сталося. Полонених у супроводі майже роти військ НКВС повели в Зеленів, де розміщувався їхній штаб...

Через 3 дні після допитів енкаведисти на підводі привезли Івана Николайчука - „Меча" в село. Діставши мотузку, один її кінець прив'язали до телефонного стовпа, що стояв навпроти сільради, другий накинули на шию повстанцеві, який стояв на санях. Візник вдарив коней батогом, вони рвонули вперед, і „Меч" повис... На ранок односельці побачили страшну картину - злий вітер гойдав задубіле тіло з табличкою на грудях: „Оуновець Меч боровся за якусь Україну." Три дні оплакувала жінка з малолітніми дітьми тіло свого чоловіка. Лише на четвертий день труп було знято і закопано в лузі біля Прута.

Коли боївка „Сагайдачного" вела останній бій, „Рубайло" хворів. Він переховувався у господаря у Зеленові під урочищем Винна. З ним разом переховувався і Василь Понич - „Літун". Невдовзі вони були викриті солдатами з гарнізону „Стінка". „Рубайло" був смертельно поранений в голову, а важко пораненому „Літуну" вдалося босим і напівголим по снігових заметах втекти й сховатися.

Перевезене в село тіло вбитого „Рубайла" лежало навпроти сільради три дні, а потім його закопали поряд з „Мечем". Через деякий час в органи НКВС прийшов з повинною „Літун". Але цей крок не допоміг ні йому, ні його сім'ї. Згодом, вибивши зізнання у „Літуна", НКВС приступив до масових арештів жителів Зеленова. Сім'ю за сім'єю вивозили „чорні ворони". Не забула „нагородити" влада і самого „Літуна". За покаяння йому присудили 25 років Магадану...

Николайчук Іван (Меч) зі своєю сім'єю

Так закінчила свій бойовий шлях боївка УПА „Сагайдачного". Немало часу пройшло з тих пір. Немає вже в живих багатьох свідків тих часів.

Майже шість десятків літ ніхто не знав, куди поділися останки „Меча" й „Рубайла". З наближенням весни 1945 року могила, в якій покоїлись два побратими, розмерзлась. Налякані репресіями селяни боялись навіть підійти до могили... І раптом однієї ночі тіла кудись зникли. Це стало загадкою для зеленівців, а найбільше - для дітей та внуків загиблого Івана Николайчука. Тільки недавно розгадати таємницю вдалося краєзнавцю, автору двох книг „Хроніка зеленівських трагедій" Івану Каленчуку. Збираючи матеріали для своїх книг, він спілкувався з багатьма учасниками тих далеких подій. І ось одна місцева жінка зізналася, що шістдесят літ тому вони разом із чоловіком вночі перенесли тіла вояків на старий цвинтар. Там викопали яму й поховали їх. Під час різдвяних свят, які час від часу старається відзначити на своїй рідній землі дочка Івана Николайчука - Степанія, вона мала змогу зустрітися з краєзнавцем...

Родина Степанії допомогла впорядкувати могилу та встановити дерев'яний хрест. Місцевий священик відправив службу Божу „за упокій убієнних", а потім на чолі багатолюдної процесії рушив на цвинтар, окропив свяченою водою й запечатав їхні могили. Схилили голови ветерани УПА, активісти обласних та районних організацій КУН, Товариства політв'язнів і репресованих. Прозвучали стрілецькі пісні „Чуєш, брате, мій", „На ваших могилах хрести похилились"...

І. Загарія, викладач історії

За матеріалами І. Каленчука

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

11 ЧЕРВНЯ – VIII ЗБІР КОНГРЕСУ

Таке рішення прийняла Президія Головного проводу КУН 26 квітня.

Голова Конгресу Олексій Івченко проінформував членів Президії про політичну ситуацію в Україні, висловив своє бачення участі Конгресу у виборчій кампанії 2006 року.

Президія обрала: головою комітету з організації і проведення VIII збору КУН - В. Борейчука; головою Програмової комісії - Є.Гірника; головою Статутної комісії - С. Брацюня.

Президія затвердила: провід Полтавської ОО КУН (голова - Дмитро Паламарчук, заступники голови - Віталій Лихо, Михайло Оверченко, голова секретаріату - Олеся Квачова); провід Вінницької ОО КУН (голова - Віталій Гусар, заступники голови - Павло Мазуренко, Володимир Пастернак, голова секретаріату - Людмила Мельник); провід Кіровоградської ОО КУН (голова - Віктор Тріщенко, заступники голови - Василь Доценко, Анатолій Войтенко, голова секретаріату - Григорій Ковальчук); провід Херсонської ОО Конгресу (голова - Володимир Петренко, заступники голови - Іван Ревуцький, Михайло Довбуш).

Президія прийняла рішення до 1 червня 2005 року завершити переоблік членства Конгресу регіональними організаціями. Списки переобліку членів із зазначенням дати народження, адреси, контактних телефонів, дати вступу в Конгрес, передати в Секретаріат Головного проводу КУН.

ПОДБАЙМО ЗА НАШИХ ГЕРОЇВ!

Допоки живий у світі хоч один українець, він завжди шукатиме правду про минувшину свого народу. Ми, молоді, маємо зберегти пам'ять про героїв, які віддали своє життя як пожертву в ім'я України. Їхні душі волають з глибин всесвіту, вони з нами і плачуть, і радіють, і молять Творця за нас, живих. І чекають на справедливість по відношенню до себе. А на що очікуємо ми? Невже на ту пору, коли вмре останній вояк УПА та ветеран Другої світової, і вже нікому не буде образливо?

Жахливішого злочину проти українства не було і не буде, якщо ми не відновимо історичної правди і не попросимо Господа Бога, аби простив нас за часи забуття своїх героїв і смиренності перед нашими катами. Творець нам дав небагато часу, аби вибороти правду.

Певен, що так думає увесь український народ. І не будьмо занадто скромними і сором'язливими, коли мова йде за нас, українців, і за нашу будучину. Ми заслужили на більше, ніж можемо собі уявити. Пам'ятаймо наших славетних українців, бо ця пам'ять живить наші душі й серця незгасною енергією на шляху самоутвердження великої нації. Увічнімо ж пам'ять героїв України!

Михайло Бариський, м. Київ

МЕНІ СУДИЛОСЯ ВИЖИТИ

Дорогі друзі! Прийміть слова вдячності за Вашу принципову патріотичну позицію в обороні правди про український націоналізм, чільні представники якого - від Шевченка, Міхновського, Бандери, Чупринки і незрахованого числа знаних і незнаних борців - віддали свою працю, боротьбу і життя за Українську Самостійну Соборну Державу. Хоч як це парадоксально звучить, але й сьогодні вони не визнані українською (здавалося б) державою.

Чому не спроможуться на це теперішні посадовці, яких увела до владних структур Помаранчева революція, рушієм якої в більшості були націоналісти? Чому не візьмуть собі за приклад поляків, чехів чи мадярів, одні з яких вже давно визнали свою Армію Крайову воюючою стороною у Другій світовій війні, а інші відсторонили від влади колаборантів?

А депутати Верховної Ради, всупереч урядові, проголосували-таки, щоб „парад" відбувся 9 травня ц.р. в Києві. Яка наруга над тими, які в боротьбі з гітлеризмом впали на полі слави, замучені по тюрмах і концтаборах. Я один з тих, кому судилося вижити, пройшовши пекло нацистської тюрми у Львові на вул. Лонцького, концтабору в Біркенау-Аушвіц (№154754) та інших. Був звільнений американцями 6-го травня 1945 року. Я важив тоді 39 кг. Все тільки за те, що був націоналістом.

Я бажав би від української влади тільки пошани до борців і мучеників за волю України.

Богдан Качор, Нью-Йорк

ДО 105-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЮРІЯ ЛИПИ

"Я БУВ, Є І БУДУ ЛЮДИНОЮ ЧИНУ"

Юрій Липа народився 5-го травня 1900 р. в Одесі, де провів дитячі й юнацькі роки, тут навчався і тут 17-річним юнаком почав свою літературну та громадсько-політичну діяльність, заснував видавництво „Народній Стяг", вступив добровольцем до куреня морської піхоти Збройних сил УНР.

У 1920-му році Ю. Липа разом з батьком - міністром в уряді УНР емігрує до Польщі, студіює медицину в Познанському університеті, засновує при університеті українську студентську корпорацію «Чорноморці", стає її ідеологічним референтом. У 1925 р. виходить друком перша збірка поезії „Світлість».

Увесь цей час Ю. Липа підтримує зв'язки з Україною. Часто відвідує Львів, Волинь. Засновує літературне об'єднання «Сонцесвіт», що під цією назвою видавало альманах.

У 1929-43 рр. Ю. Липа живе й працює у Варшаві. Закінчує тут Вищу школу політичних наук, Військову медичну школу та Школу підхорунжих.

У 1933 р. виходить його книжка „Фітотерапія", а в 1943 р. дослідницька праця про лікувальні властивості рослин „Ліки під ногами". Ці знання стали в нагоді під час лікування повстанців УПА, коли бракувало фармакологічних ліків.

У 1929 р. Ю. Липа разом з поетом Є. Маланюком засновує у Варшаві націоналістичну групу українських митців і письменників „Танк".

Спадщина Юрія Липи велика і різноманітна, близько 200 робіт. До найбільш відомих творів слід віднести трилогію: „Призначення України"(1938 р.), «Чорноморська Доктрина» (1940 р.), „Розподіл Росії" (1941 р.), у якій зокрема обгрунтовано право України на самостійну суверенну незалежну державу, викладено концепцію її внутрішньої та зовнішньої політики.

Як письменник Юрій Липа був принциповим і вимогливим до себе. Він вважав, що «Література може утримати єдність і енергію раси так само, як і інші шляхи її духової організації", що письменник не має права топтати те, що найсвятіше для народу. Не має права сіяти безнадійності або закликати до безглуздого нищення власної нації.

Пізньої весни 1943 р. Юрій Липа із сім'єю (дружиною та двома дочками) переїжджає в Україну до міста Яворова на Львівщині, активно включається у визвольні змагання за незалежність України. Працює як лікар, допомагає не лише цивільному населенню, але й воїнам УПА. Особисто опікується відділом Червоного Хреста і повстанським шпиталем сотні УПА Петренка. Підтримує тісний контакт з референтурою пропаганди Крайового Проводу ОУН, опрацьовує пропагандистські відозви й листівки. Згодом стає членом УГВР.

У 1944 р., коли до західних земель України наближався німецько-більшовицький фронт, Липі було організовано еміграцію на Захід, щоб вберегти таку визначну і талановиту людину. Однак Ю. Липа був категоричним: „Я був, є і буду людиною чину, і сьогодні я йду з тими, що діють, і з ними залишуся".

У липні 1944 р. він поселяється у с. Буновій, що на Яворівщині, а згодом на присілку Іваникові з надією, що в селянському середовищі та селянському одязі зможе уникнути небезпеки. Але Юрій Липа помилився. 9 серпня 1944 р. підступний ворог у шинелі НКВДиста забрав його з хати під приводом надання комусь медичної допомоги. У сусідньому с. Шутові московські бандити закатували доктора Липу. Це сталося ранком 20 серпня 1944 р. Тіло замордованого селяни віднайшли на смітнику і поховонили таємно на цвинтарі у с. Буновій.

Більшовицькі посіпаки забрали в України знаменитого лікаря, видатного письменника, блискучого політика, гарячого патріота і невтомного борця за волю України.

Анізія Путько-Стех, Канада

СВЯТО ЛЮБОВІ ДО ЖІНОК

Відколи існує відроджена Українська Держава, не вщухають дискусії навколо свят: які свята мають бути державними? Чи будуть державними національні свята?

Цивілізований світ на знак пошани і любові до жінок у другу неділю травня відзначає День Матері. Тепер, у незалежній Україні, ми відродили це глибокозмістовне й високо виховне свято і маємо змогу культивувати українське Свято Матері. Цього дня ми славимо найвищі моральні цінності жінки, акцентуємо найсвятіші почуття.

Цього дня ми славимо рідну Матір, Матір-Вітчизну і Матір Божу. Виховуючи за таким ланцюжком дитину, будемо мати достойного християнина й громадянина. На жаль, Свято Матері ще не стало державним святом... Натомість з легкої руки єврейських комуністичних діячок Клари Цеткін і Рози Люксембург 8 березня - день, який має певну традицію єврейського національного свята (8 березня – день загибелі можновладця Гамана, який замислив винищити іудеїв у перському царстві - тобто день порятунку євреїв), було введено в ранг міжнародного свята. Проте воно не прижилося у світі. А Україна, наслідуючи комуністичну ідеологію, далі святкує його як державне!

Лідія Купчик,
голова Львівського МО ВЛУЖ

СТУДЕНТИ ЗНОВУ НА ПЕРЕДОВІЙ

25 квітня семеро студентів Кіровоградського педуніверситету, представники Всеукраїнської молодіжної громадської організації „Студентське Братство", провели пресконференцію просто неба.

Темою прес-конференції стало питання, актуальне для більшості ВНЗ України, а Кіровограда поготів – відставка ректора, який заплямував себе порушеннями в сфері кадрових призначень, фальсифікацією виборів, тиском на студентів, створенням корумпованого механізму в університеті, використанням державних коштів у власних цілях. Після пресконференції студенти розпочали голодування (вже вдруге). Головна вимога до міністра освіти – підписати відставку ректора Валерія Радула. Коментар Міністерства освіти та науки України отримати не вдалося.

Під час такого ж голодування студентів Черкаського національного університету за відставку ректора Кузьмінського, міністр освіти С. Ніколаєнко заявив: „Наша позиція така - ми ставимося до керівників вищих навчальних закладів... в строгій відповідності з Конституцією України і законом", - та додав: „Ми будемо дуже виважено ставитися до всіх ваших заяв, до звернень громадськості, політичних партій".

Студенти Кіровоградського державного педуніверситету, озброївшись заявами Станіслава Ніколаєнка, 11 лютого направили міністру з гуманітарних питань М. Томенку звернення з вимогою звільнити ректора. Не отримавши відповіді, 15 березня ініціативна група молоді розпочала голодування під стінами Міністерства освіти і науки. На п'ятий день міністр вийшов до студентів та домовився з ними про призупинення голодування, а натомість розпорядився створити спеціальну державну міністерську комісію. За результатами перевірки Комісія склала акт про численні порушення з боку адміністрації Кіровоградського педуніверситету. Замість ремонту гуртожитків чи відкриття необхідної бібліотеки, скаржились студенти, Радул витратив 70 тис. грн. на облаштування свого кабінету. Клопотання про звільнення В. Радула з посади подала міністру освіти облдержадміністрація. Проте, як заявив Роман Колісниченко - голова ініціативної групи студентів, С. Ніколаєнко у приватній розмові відмовився розривати контракт із ректором. А пояснив це міністр... відсутністю підстав.

Тому студенти з наметового табору, розміщеного на розі Банкової та Інститутської, розходитися не поспішають. „Ми не підемо звідси, доки міністр освіти пан Ніколаєнко не підпише наказ про відставку ректора Валерія Радула, який себе скомпрометував ", - така тверда позиція голодуючих студентів. Які ще жертви потрібні, щоб її почув міністр-соціаліст?

Анастасія Хонякіна,
Ольга Колеснікова

МАРІУПОЛЬСЬКА ВЛАДА ПРАЦЮЄ В НОВИХ УМОВАХ

Нещодавно в Маріуполі зустрілись представники міськвиконкому та коаліції "Сила народу". Зустріч відбулась задля того, щоби перевести юридичну перемогу Помаранчевої революції в практичні діла, зрушити з місця наболілі проблеми.

Голова міста Ю. Хотлубей у своєму звіті про стан справ у місті підкреслив, що виконавчі структури міста згодні співпрацювати з новим Президентом України. "Найперше завдання, що поставив перед державцями Віктор Ющенко, - створити за рік 1 мільйон робочих місць. Донецька область за населенням є 1/10 частиною від усієї України, а Маріуполь - 1/10 Донеччини, тому нам треба забезпечити роботою 10 000 людей. Ми докладаємо зусиль, аби виконати це завдання," - наголосив Юрій Хотлубей.

У Маріуполі на сьогодні безробіття практично ліквідоване. Заводи-гіганти "Азовсталь", "Ілліча", "Азовмаш" працюють стабільно, нових працівників не потребують. Один із шляхів збільшення робочих місць знайшли іллічівці під керівництвом депутата ВР Володимира Бойка. Вони приєднали до комбінату "лежачі" колгоспи, молочний та рибоконсервний заводи, рудник "Комсомольський", завод в Умані, вкладають кошти в їх переобладнання, запускають у дію, надаючи роботу селянам і городянам. Так створено 4500 додаткових робочих місць. Інший шлях - виводити з "тіні" дрібних підприємців, яких в Маріуполі офіційно - 19 тис. осіб, а насправді - понад 46 тис. "Думаємо, знизивши міські податки, нам вдасться легалізувати цих робітників", - такий підхід до вирішення проблеми пропонує голова міста.

Маріуполь - курортне місто з потенціалом для розвитку малого та середнього бізнесу. А тут власних робочих рук бракує. Тому маріупольська влада запрошує до роботи й переселення жителів центральних та західних регіонів України. Також Ю. Хотлубей зазначив, що, на жаль, головне Управління працевлаштування України не керує процесами спрямовування трудових ресурсів до районів, де існує дефіцит робочої сили. Відтак багато жителів західних областей вимушені емігрувати за кордон, працювати там на рабських умовах, у той час як на Лівобережжі, зокрема в Маріуполі, їм також забезпечать зарплатню у $700-1000 на місяць.

Від представників "Сили народу" звернення зачитав Віталій Колосов, який під час останнього туру виборів був головою ТВК 56 округу. Він звинуватив владу у бездіяльності щодо забезпечення чесних виборів у місті. На опозицію здійснювався тиск, що межував із злочинами: спалено штаб "Нашої України" у 55 окрузі, побито заступника штабу Е. Абдулкадирова, голові міського НРУ Л. Гудзю вибито вікно, самому В.Колосову погрожували смертю, а міліція досі "не знаходить складу злочинів".

"На вільному рахунку Донецької області було близько 5 млн. грн., які використовувались на підтримку Януковича та на розпалювання сепаратистських настроїв, і зараз цей фонд підтримує ідею федералізації Донеччини", - звинуватив владу В. Колосов.

Насамкінець зустрічі пан Хотлубей наголосив, що Маріуполь від федералізації не виграє, бо гроші, зароблені маріупольськими заводами, підуть на відновлення роботи шахт, а городяни залишаться при низьких зарплатах, без можливості розвитку міста. Ю. Хотлубей „за стабільну працю в межах держави України". На запитання про перспективи Партії регіонів у Маріуполі, міський голова відповідав, що для співпраці з партією, яка має імідж нахабних, нахрапистих ділків, він перспектив не бачить.

На зустрічі було порушено багато проблем. Найголовніші: шовіністичне спрямування міських ЗМІ, політичний тиск на вчителів та лікарів з боку міського Управління освіти та керівництва відділом здоров'я, кадрові зміни. Обнадійливо, що Юрій Хотлубей шукає шляхи виконання нелегких завдань, які виникли з приходом нової влади, запрошуючи до співпраці членів "Сили народу".

Ірина Молчанова,
м. Маріуполь

ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ДЕТЕКТИВ

Юрій Краснощок

ЛІДЕРА ЗНАЙТИ І ЗНИЩИТИ!

Розділ восьмий

ТАЄМНИЦЯ ПОЛЮВАННЯ НА „ВОВКА"

Але я мав ще одного свідка. Впродовж років боротьби Шухевича в підпіллі, поруч нього була мужня і досвідчена зв'язкова командарма „Тараса Чупринки" Галина Дідик. Доля призначила їй залишитися живою, і під кінець свого життя вона записала на магнітофон спогади про останній день Романа Шухевича. Це свідчення відрізняється від свідчень генерала КДБ Судоплатова. Отже, я спробую в цьому розслідуванні звести кінці з кінцями. Ось що свідчить Галина Дідик.

„...Настали дуже тяжкі часи. Гинуло тоді багато наших людей, особливо в 1947-1949 роках. У Львові почалися масові арешти, на людей найшла паніка, боялися прийняти будь-кого з нас. Але все-таки мені вдавалося знайти хати у Львові. В такі трудні часи спасінням був ліс, а також криївки в селах. Місця часто міняли.

...У 1946 році мешкання на Знесінню треба було міняти. Провідник тоді перебував на Рогатинщині, а також довший час на Бібреччині, у Львові, звичайно, взимку. Я знайшла хату в пані Яремкової, на Личакові. Там було добре, бо був це окремий будиночок з високою огорожею. Там ми прожили спокійно одну зиму...

...Врешті ми зупинилися під Львовом, у Білогорщі. Маленьке сільце з лісочком, за Левандівкою. Хата в центрі села, двоповерхова. Навпроти була школа. Внизу мешкав голова сільради, а в боковому приміщенні був кооперативний магазинчик. Наверху було вільне мешкання — дві кімнатки, кухня, а також досить великий стрих. Там ми замешкали. Треба було дуже обережно пробиратись, ми заходили туди вночі. На коридорі зі сходів хлопці зробили перегородку, на яку я вішала всякий посуд, щоб було менше помітно. За перегородкою була своєрідна криївка, дуже мала — ледве могло там стояти три особи. Господиня цього мешкання — маленька жінка, учителька, в селі звали її панею Ганею, а я — Нусею. Це була дуже порядна людина. Правда, вона дуже боялася того всього, але не зробила жодного докору, не вимовила жодного необережного слова. Навпаки, якось підтримувала нас, підбадьорювала. Не раз, коли я приходила пізно вночі, а спали ми на одному ліжку, то вона годину-дві не могла заснути, але лежала тихенько, не ворухнувшись. Там ми провели майже півтора роки, хоч літом там не бували, тільки взимку. Місце було дуже добре, бо затишне і біля Львова.

В 1950 році арештували Одарку. А якраз перед арештом я мала ще з нею зустріч. Усі захвилювались, бо зустрічалася я з Одаркою у п'ятницю (тобто 3 березня), а в суботу нам стало відомо про арешт. Вирішили в понеділок залишати цю хату. В неділю у Білогорщі мали відбуватися якісь вибори. В сільраду приїхала комісія, щоб подивитися, як будуть проходити вибори. Наша господиня Нуся вийшла з хати. Раптом хтось дуже сильно стукає у двері. Провідник відразу заскочив до криївки, а я пішла відчиняти двері. Побачила, що там стоять озброєні люди, один — із наставленим до дверей дулом. Стало зрозуміло, що справа погана. У нас із Провідником було домовлено: якщо якась неясна ситуація, я йду відчиняти двері, а він за цей час може мати можливість вискочити. Я подумала: якщо їх один-два, то поки вони увійдуть, поки будуть обшукувати хату, то Провідник зможе зникнути чи сховатись.

Але мене відразу взяли за руки. Коли мене вели сходами вгору, я почала голосно говорити: «Що ви тут хочете, чого шукаєте?» Я спеціально майже кричала, щоб дати знати Провідникові, хто сюди увірвався. Мене запхали в кімнату, посадили на табуретку і вимагали сказати, хто ще є у хаті. Спочатку було їх тільки двох. Але, чую, що сходами йде їх більше — справа погана! Мене все тримають за руки. Чую: «А, Галина, Галина... Ось тут родимка... Знаємо її». Я заперечую, що я не Галина, що я Антоніна Кулик (так я тоді називалась), переселенка. Говорю голосно, а все прислухаюся, що діється там, у криївці. А мене питають: де Роман? Твердять, що вони знають: він десь тут... І обіцяють, що буду мати добре життя і т.д. А я кричу, що нікого не знаю, що нікого тут більше нема. Безсумнівно, Провідник зрозумів, що діється.

У нас була ще така домовленість: коли почую один постріл, то це означає, що кожен із нас може робити, що вважає за доцільне: чи рятувати себе, чи другого, чи приймати якісь інші рішення.

Я почула один постріл. Вирвалась із рук, кинулася у другу кімнату з криком: «Ой, лягаймо!.. Зараз будуть стріляти!..» І лягла на підлогу. Вони обоє за мною кинулися на підлогу. Але ті, - інші, що підійшли пізніше, не лягали: видно, були відважніші. От тепер, лежачи, я почала розжовувати ампулу з отрутою, яку я взяла під язик ще тоді, коли йшла сходами відчиняти двері. Я відчула, що вже непритомнію. Я мала відчуття, що моє тіло немовби стягує якась гума, і все те підходить до горла. Запам'ятала ще таке: один з них був у цивільному одязі і говорив: «Это я все сделал, это я все сделал». Що він мав на думці, що він «сделал», я не знаю. Я ще чула постріл, один, другий, третій... Постріли були десь на вулиці. Я зрозуміла, що це вже кінець. А потім ще чула: «Єсть!.. Он убит!»... Значить, Роман Шухевич загинув... Потім до мене доходили відомості, що він застрелив ще якогось офіцера і солдата.

Потім, через деякий час, коли я говорила з Катрусею (Зарицькою), то їй говорили, що зрадила вчителька Нуся. Але то було неправдою, це робилося навмисне, щоб посіяти недовіру.

...Потім, коли я трохи одужала, почалося слідство. На слідство мене приносили на ношах: я не ходила. Що їх дуже цікавило? Де архіви і гроші. За ті гроші мене жахливо катували. Але це потім. Мені спочатку давали листи, які нібито писав Провідник. Почерк був схожий. Він нібито писав, що все вже пропало, що треба вести себе розумно, берегти життя. Я цьому не вірила: я знала, що він уже не живе. Листи давали тільки на хвилину. Але я собі сказала: хто б то не був, що б мені не казали - нікому не вірю! І навіть якби то були мої найрідніші, я буду поводитися з ними так, як із сексотами. І кінець.

Галина Дідик

До мене приїздили якісь дуже високопосадові особи, якийсь заступник міністра Овсієнко. Приїздив на слідство подивитись: казав «вести себе добре», бо «у нас є всякі можливості», - погрозив делікатно. Про ці «можливості» я прекрасно знала і в майбутньому ознайомилася з ними в повному обсязі... Спочатку мене годували через шланг, а потім почала я ковтати з великим трудом. При обіді постійно був лікар, і при ньому мені треба було їсти. Мені давали кілька ложок вина. Я спочатку відмовлялася, але за це мені діставалось, і я почала їсти. Але те їдження я розтягувала надовше, на годину-дві, щоб за цей час трохи відпочити від слідства.

...Я повністю втратила свідомість, прокинулася у тюрмі на Лонцького. Кілька днів була непритомна, хоч бували моменти, що немовби до мене поверталася свідомість. Чому я вижила, не розумію. Отрута, яку мені дістали, повинна була подіяти безвідмовно, це мав бути ціанистий калій... Спочатку я зовсім не могла рухатися і надовго втратила здатність ковтати: було враження, що зовсім паралізоване горло. До мене викликали лікарів - і львівських, і київських: вони повинні були втримати мене при житті. Приїжджав Ковальчук (здається, він тоді був головним енкаведистом України), казав робити все, щоб я жила. Лікував мене знаний тоді лікар Цвєтков. Мене оглядали, кололи, давали якийсь наркоз, після чого я почала щось відчувати, бачити. А раз давали мені повний наркоз. Я жадібно вдихала, вдихала, думала, що вже більше не пробуджусь. Цікаво, що свідомість приходить скоріше, ніж здатність рухатися і бачити. Я вповні усвідомлювала, де я і що зі мною. Правда, не раз мені здавалося, що я ще в Білогорщі, що зараз будуть стріляти, що мені треба оборонити маленьку дівчинку, що жила по сусідству. Але маячіння минали. Цей якийсь наркоз моїм «лікарям» не давав результату. Я не могла рухатися. Мене перенесли в інший кабінет, намагалися годувати. Годування через горло не йшло - ковтати я не могла, годували через ніс - не йшло, підтримували мене уколами. При мені постійно були лікарі. І так я вижила... Неясним все-таки залишилось питання - як, звідки довідалися енкаведисти про перебування Шухевича в Білогорщі?

Моє припущення таке: арештували Одарку. Одарка сиділа з першого дня з Мединською, яка називала себе Ромою. То була інтелігентна, рафінована стукачка. Одарка їй напевно нічого не сказала. Але потім стало відомо: Одарці вона сказала, що має можливість передати записку «на волю». І Одарка скористалася тією нагодою, передала записку в Білогорщу, але не прямо до вчительки Нусі, в якої ми мешкали, а до її сестри. Енкаведисти могли зорієнтуватися, що в тієї сестри, де жила ціла сім'я, неможливо було, щоб хтось сторонній непомітно заховався. А в Нусі, яка проживала сама, це було можливо. Я не звинувачую Одарку ні в чому, вона була відданою людиною, але була молода, недосвідчена, хотіла зробити добре, попередити, а могло вийти на зле. Одарці потім у тюрмі було дуже важко, їй влаштовували «побачення» з арештованою матір'ю, яка була вся скатована, але Одарка поводилася добре".

І ось тут я мав нарешті розібратися в кількох питаннях, що дозволило б мені завершити це розслідування: хто видав схованку Романа Шухевича? Чому радянська служба безпеки, розробляючи акцію по знищенню командарма, назвала її: „Операція по знищенню „вовка"?

Слід зауважити, що вся пропагандистська система радянської влади, як на Україні, так і в Росії, докладала багато зусиль, щоб прищепити, особливо українцям ненависть до національно-визвольного руху України, до ОУН, до націоналістів-бандерівців, до вояків УПА, аби цим розділити український народ на лівих і правих, на червоних і жовтоблакитних і, користуючись протистоянням, не дозволити свідомим українським патріотичним силам об'єднуватися проти державного і національного гноблення. Тому українському народу їх підносили як бандитів і вбивць. Солдатів УПА називали „лісовими вовками". Намагалися ізолювати Повстанську Армію від народу. Це була своєрідна пропагандистська кампанія серед офіцерів і радянських солдат, які мали схопити генерал-хорунжого Шухевича. До речі, до цих підрозділів МВС та бойових частин радянської армії, що перебували на Західній Україні, українців майже не посилали.

Мав я також встановити: хто видав конспіративну квартиру Романа Шухевича?

Слід вважати, що всі оперативні групи мали фото Галини Дідик, і офіцери цих груп добре вивчили її обличчя. І натрапили вони на неї, обходячи підозрілі хати напередодні виборів. Не даремно ж один із оперативників, заскочивши її в дверях, назвав „Галиною"... Отже, він знав її в обличчя.

Гадаю, що ніякої зради серед оточення Романа Шухевича не було. КДБ випадково наскочило на конспіративну квартиру...

Марта Гай, Галина Дідик, Дарина Гусяк до кінця виконали свій святий обов'язок воячок УПА і не зрадили свого командира. Слава їм!

В житті бувають парадокси. Не дарма кажуть, що Бог шельму мітить! До в'язниці у місті Володимирі, де перебували під час свого ув'язнення Галина Дідик і Дарина Гусяк, після невдалого перевороту Лаврентія Берії в 1953 році потрапив і їхній давній „приятель" генерал КДБ Павло Судоплатов, якого Верховний Суд СРСР за злочини засудить на п'ятнадцять років.

Гусяк і Дідик звільнять з таборів кількома роками раніше, ніж Судоплатова, який відбуде свій строк у в'язниці від дзвоника до дзвоника – всі п'ятнадцять років.

Своє розслідування цього злочину, яке я назвав „Таємниця полювання на вовка" я завершу поезією Марти Гай і хай її сонет буде доброю пам'яттю солдатам УПА і їхньому командиру Роману Шухевичу (Чупринці)...

Перейду по калиновім мості
Через моє життя,
Щоб прийти із минулого в гості
У нове майбуття.
Щоб пронести віночки світанків
Із нездійснених снів,
Щоб підняти криваві підранки
Весняних солов'їв.
Щоби друзів моїх каплі крові
В чашу Грааля зібрать,
В невмирущій,
безсмертній любові
На весні умирать...
Перейду по калиновім мості,
Перейду, перейду!
Піднімусь на вершину високості
На гору кам'яну.
Подивлюся з гори кам'яної,
Як дивився Мойсей,
На призначення долі гіркої
Мільйонів людей.
Й помолюся, як буду конати,
І крізь муки свої
Буду край свій з біди проводжати
В обітовані дні.

Продовження. Далі буде

ДО 85-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ СЛАВИ СТЕЦЬКО

Слава Стецько

"...ХАЙ ЗАБУДЕТЬСЯ МОЄ ІМ'Я, АЛЕ ХАЙ ЖИВЕ ВІЧНО УКРАЇНА"

АВТОБІОГРАФІЧНИЙ НАРИС

Весь сорок перший рік я мала при собі револьвер, бо то - мені казали - треба ніби для самооборони. Я його носила і боялася, щоби він випадково не вистрілив, адже не вміла з ним обходитися. Револьвер був такий маленький -"шістка". "Сімка" - то вже був великий револьвер, а "шістка" - малий. Думала про себе: "Нехай бояться, бо я маю зброю". Я тоді ходила в гранатовій темній суконці, через те, що вважала, якщо я, молоде таке дівча, та ще й вдягатиму якусь білу чи рожеву сукончину, то хто ж поважатиме. І ходила, хоч літо, гаряче, в тій гранатовій сукні запнутій, з револьвером при боці, - щоб мене поважали.

Але десь на початку сорок четвертого року з тим револьвером таки сталася в мене історія. Оскільки ми відповідали за зв'язок між районами, то я зголосилася добровільно поїхати до села під Золочевом, з яким той зв'язок чомусь обірвався. У тому селі була зв'язкова хата, через яку генерал Чупринка одержував та передавав різні накази та повідомлення. У проводі не знали, що контакт припинився через те, що німці спалили село: отже, була потреба їхати на розвідку. Я тоді взяла хлопця молодого, підводу і - в дорогу. Доїхали до місця, дивимось - а там замість осель самі дими, пічні труби! Мій супровідник настрашився - й зазбирався тікати назад. Тут я витягаю револьвер, націлюю на нього: "Друже, я вас застрелю, як будете тікати!" І він зі страху поїхав зі мною далі до того села... Після тих подій я вже ніколи зброї не мала.

До речі, контакт ми в той раз наладнали. Після того як побачили, що село цілковито знищене, вирішила їхати до сусіднього Золочева, шукати наших людей: треба ж було "ремонтувати" перерваний ланцюжок. Там я мала товаришку, Віру Дратвінську (вона зараз живе у Франції). Рухаючись у бік Золочева, зауважили по дорозі велике скупчення військових автомобілів, їхати так ставало досить небезпечно, будь-який німецький вояк міг причепитися: "куди прямуєте та де ваші аусвайси?" Тож, побачивши першу чи другу хату скраю селища, завернули на подвір'я і пішли взнати, хто господар оселі, адже так просто, зовні, не визначиш, а може, то були поляки? Двері відчинила старенька бабця. Дивлюся, в червоному куті - святі образи, по стінах - портрети Шевченка й Франка. Все гаразд! Разом із бабусею живе хлопчина, крутиться біля нас... Раптом він питає: "Ви, певно, прийшли до Богдана?". Я так посміхаюся до нього, а він далі каже: "Або що, я вас можу до нього завести". Ну, думаю, треба з того користати. Виявилося, що Богдан, старший брат говіркого малого, був пов'язаний із підпіллям. "Я вас заведу до Богдана, але по дорозі треба дуже вважати, бо в цій місцевості є партизанка українська, але є також і польська, і більшевицька".

І він повів нас лісом дуже обережно, уникаючи зайвих зустрічей, щоби нас ніхто не почув і ніхто чужий не напав. Так і привів до якоїсь колиби чи шопи. Заходимо до середини - там за столом сидять такі, як мені здалося, страшні, зарослі чоловіки і їдять м'ясо, розтинаючи його штиками. Думаю: "Господи Боже, чисті розбійники!.." Через багато років редактор "Визвольного шляху" Ілля Дмитрів, який тоді був присутній у тій повстанській групі, нагадав мені про цей випадок, зауважуючи, що впізнав мене...

Передала я провіднику пошту - маленькі "грипси". Отже, зв'язок поновлений. Сіли за стіл, вечеряємо, а через деякий час старший звертається до мене: "А як же ви дісталися до нас?" Я все йому розповіла, як було. Він тоді до нашого юного проводиря: "Як же ти?.. В них ніякого паролю, нічого!.." І знов до мене: "О, якби я знав, то вас ніколи не прийняв би!" Прикро, але вже не пригадаю ім'я того провідника, хоч пам'ятаю, що він був місцевий, з окружного проводу.

Отже, відходимо ми з Бібрки, з усіх інших місцевостей, кожний себе якось намагається підпільно влаштувати. Я поїхала до Львова, де мала товаришку, і наші батьки разом купують нам помешкання на вулиці Новий Світ, 14, якраз навпроти будинку Політехніки, куди я поступаю вчитися. Мене легко, без іспитів, прийняли до неї на навчання, адже мала дуже добре свідоцтво, із самими "добжє" та "бардзо добжє" (за Польщі так оцінювали успішність учнів, замість балів). Не судилося за большевиків закінчити університет, так я зробила ще одну спробу вже під час німецької окупації.

Тим часом ми продовжуємо працювати в ОУН. У кожної з нас свій провідник і свої завдання: я розношу інструкції, товаришка - підпільну літературу. Повна хата нелегальщини. В той час знайомлюся з Катрусею Зарицькою, і ми з нею починаємо організацію різних вишколів для жіноцтва і лікарів. Буденні дні - заняття в університеті, а в суботу виїжджаємо на сходини та різні вишколи, інколи навіть на декілька днів. Я так навчання там і не закінчила, все кинула, пішло у воду.

Медикам приділялося дуже багато уваги. Звичайно, ми навчали їх не лікарській справі. Йшлося про ідеологічну просвіту, розвиток націоналізму, минуле України, ну, і, безперечно, конспірацію. Обговорювали також тодішню ситуацію. Наша людина мусила бути освідомлена. Ці заходи призначалася не лише для членів ОУН, а скорше використовувалися масово. Раз, наприклад, це був уже сорок третій чи навіть початок сорок четвертого року, сидимо в одній хаті, чуємо: пісня за вікном. Дивимося - йде селом гурт студентів із Політехніки, чоловік п'ятнадцять-двадцять, з рюкзаками - то була "золота молодь", яка все більше бавилася та танцювала, але в нас була потреба будувати радіовисильню в Карпатах, і - вони погоджуються.

Я дуже любила організовувати ті поїздки та брати в них участь. Якось у нас, на Тернопільщині, їдемо на конях. Зима, сніг! Відбули вишкіл, а назад повертаємося на поїзді. Усім роздано однакові канапки, щоб могли перекусити в дорозі, раптом - німецький контроль. „Як це, що всі з однаковими канапками, звідки їдете?"

Добре, що хтось знайшовся, мовляв, на весіллі були. Придумали, де те весілля відбувалося. Викрутилися. Отак ми, навчаючи інших, училися самі.

Уже сорок першого року всі організаційні ланки отримали наказ Центрального Проводу не афішувати своєї діяльності, не розконспіровуватися і бути обережними з нашими матеріалами. Пояснювалося, що ми з німцями не є в приязних відносинах, бо ті не готові визнати нас як самостійну силу, виступають проти створення української армії, навіть як союзника у війні з Росією. Попри це націоналісти їх поки що толерують, адже вони йдуть проти нашого ворога. Ми були свідомі, що йде війна за Україну, кожен хоче мати її для себе, і тому не треба було багато розказувати, щоб ОУНівці відразу пристосувалися до нових реалій.

Звісно, неприємно про це казати, але гестапівцям не було тяжко виловлювати наших людей, тому що існувало багато таких наївних громадян, які вірили, що нові "визволителі" допоможуть здобути незалежність, отже сприймали німців як приятелів і видавали підпільників. Може, це не робилося навмисне, щоби віддати нас на тортури, але дехто забував про обережність, спілкуючись із німцями, були відверті в розмовах, називали прізвища та адреси. Очевидно, що ті використовували цю невиправдану довіру і з арештами не барилися. Але були окремі типи, хоч як прикро про те згадувати, які цілком свідомо виказували наших членів, як, приміром дехто з тих, які належали до мельниківської організації... Так, Ярослава Стецька зі Львова до Берліна супроводжував Остап Чучкевич, котрий під час арешту мого майбутнього чоловіка був у мундирі СД. У дорозі цей фактично конвоїр намагався заговорити до Ярослава, але той відрізав: "Із зрадниками не говорю". І слова не вимовив цілу дорогу. Очевидно, не можна сказати, що Чучкевич та такі, як він, - усі були зрадниками, радше просто наївними людьми, які повірили в добрі наміри німців. Навіть сам Андрій Мельник говорив, що німці виграють війну, а потім будуть ставити справу України. А ми знали, що німці ніколи тієї справи не ставитимуть. Як нині не ставлять, то і завтра не будуть, бо їм залежить на тому, щоби закріпити Україну за Німеччиною, і що вони хочуть виселити поляків, а потім українців. На нас вони дивилися, як на щось меншовартісне, не як на повноцінну націю, а як на рабів, що мають лише працювати на Німеччину, діставляти хліб, худобу і взагалі прохарчування, а тому зовсім не дбали про народну освіту, не хотіли, щоб українці були свідомі, інтелігентні, вони трактували Україну як колонію. Наша організація про це знала, і ми себе відповідно пристосовували. (Пізніше Чучкевич перебував в еміграції, але Ярославові ніколи на думку не приходило, щоби якось нашкодити йому).

Хоча рештки сподівань були втрачені, наші провідники намагалися якось вплинути на ситуацію. Ярослав писав до німців, що з такою поведінкою вони програють війну. Йому дехто навіть закидав, що з його боку є легковажно так писати. З цього приводу я згадую історію, як товариш Ярослава Стецька по концтабору Заксенхаузен, легендарний британський генерал Гуго Фолкнер, чиїм ім'ям була названа ціла летунська бригада, написав з кацету дуже гострого листа до Гітлера із різними закидами, обвинуваченнями. Ярослав, який сам часто ризикував, тоді сказав британцеві: "Чоловіче, тебе розстріляють за цього листа!" Але той все одно передав його через спеціальну табірну службу, причому ті в'язні, які в ній працювали, дослівно повторили, що він є вар'ят, і що його розстріляють. Фолкнер свого наміру не зрікся. Він, на диво, залишився жити, його не чіпали, але самий цей факт засвідчив небуденну сміливість генерала.

Літературний запис здійснив
Дмитро Куделя

Початок у №13,14,15,16.
Далі буде

Календар українського націоналіста

3 травня - Всесвітній день свободи преси. День Сонця.
4 травня 1838 р. – викуплено з кріпацтва Тараса Шевченка.
3 травня 1924 р. – більшовики замордували Миколу Міхновського.
3 травня 1946 р. – відділ УПА ліквідував генерал-полковника НКВС Москаленка.
5 травня 1900 р. - народився Юрій Липа, український письменник і громадський діяч.
5 травня 1915 р. – у Відні постала Загальна Українська Рада з представників галицьких і буковинських партій та Союзу Визволення України.
8 травня – День матері.
8 травня 1945 р. – підписано акт про капітуляцію Німеччини.

Видавець **Конгрес Українських Націоналістів**
Засновник **Степан Брацюнь**

Редакційна колегія **Іван Белебеха, Іван Головацький, Анатолій Погрібний, Ярослав Радевич-Винницький, Степан Семенюк**

Адреса редакції: **01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08**
e-mail: **nacija@mail333.com**
www.nacija.org.ua

Адреса видавця: **01004, вул. Горького 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61**

Головний редактор **Микола Гук**

Реєстраційне свідоцтво:
Серія **КВ № 7970** видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003р.
Передплатний індекс: **09715**
Банківські реквізити: **СПД Брацюнь Степан, р/р №26001016925980 в банку "Фінанси і кредит", ТОВ м. Київ, МФО 300131, ЄДРПОУ 2305606776**

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ВАТ "Видавництво "Київська правда"
Замовлення № 3832
Наклад 60000 примірників
Ціна договірна

Наші корпункти

Вінниця	Гусар Віталій	(0432) 26-65-57
Дніпропетровськ	Береза Юрій	(0562) 93-43-45
Донецьк	Олійник Марія	(0622) 337-23-48
Житомир	Крук Микола	(8-067) 410-52-42
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Ковальчук Григорій	(0522) 24-50-64
Київська обл.	Сахацький Олександр	(044) (297)27-5-70
Київ	Мохналь Михайло	(044) 228-63-89, 229-68-34
Луганськ	Кук Володимир	(0642) 95-59-78
Луцьк	Максимович Олег	(03322) 723935, 722142
Львів	Вовк Михайло	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Яценьо Софія	(0512) 29-07-90
Мукачеве	Гурзан Василь	(03131) 2-25-45
Одеса	Перегінчук Михайло	(0482) 731-00-78
Полтава	Квачова Олеся	(0532) 28-053
Рівне	Кривко Ігор	(0362) 22-20-26
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 29-77-43
Суми	Манжела Борис	(0542) 63-15-36
Тернопіль	Ткач Володимир	(0352) 22-01-71
Харків	Дяків Богдан	(0577) 16-02-18
Херсон	Лушпінський Роман	(0552) 26-50-56
Хмельницький	Вітряний Олесь	(0382) 65-32-01
Черкаси	Гафінова Любов	(0472) 45-12-05
Чернівці	Баглій Борис	(0372) 51-02-72
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

Пишіть! Дзвоніть! Приходьте! Підтримуйте!